

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

Vierde zondag in de veertigdagentijd

Eerste Boek Samuël 16, 1b.6-7.10-13a • Psalm 23 • Brief aan de Efesiërs 5, 8-14

Johannes 9, 1-41

Goed leren kijken

VIERDE grote etappe in de heilsgeschiedenis van Israël is het koningschap van David. We horen deze zondag het verhaal van Davids uitverkiezing. Eerder was Saul door de profeet Samuël aangewezen en gezalfd als koning, maar Sauls koningschap is mislukt. Samuël mag daarover niet blijven treuren. Hij wordt opnieuw door God gezonden. Hij moet erop vertrouwen dat met Gods hulp altijd een nieuw begin mogelijk is, en daar ook zelf wat aan doen. Hij moet een nieuwe koning zoeken voor Israël, een man naar het hart van God.

Samuël moet er echter voor zorgen niet dezelfde vergissing te begaan als bij Saul. Toen dacht hij dat wie 'met kop en schouders boven de anderen uitsteekt' ook automatisch een goede leider van het volk zou zijn (zie 1 Samuël 9, 2; 10, 23). Bijna kiest Samuël ook nu de oudste zoon van Isaï: de oudste is de erfgenaam en naar menselijke maatstaven de voornaamste. Maar dan beseft hij dat hij zich niet mag laten misleiden door uiterlijk voorkomen. Hij moet kijken naar het hart, zoals de Eeuwige zelf. Zeven zonen van Isaï passeren de revue, maar „geen van hen heeft de Heer uitverkoren”. Samuël wanhoopt niet. Zelfs als menselijk gesproken alle mogelijkheden uitgeput schijnen, dan nog kan God een nieuw begin maken. Er blijkt nog een achtste zoon te zijn. Aan wie niemand gedacht heeft, aan die denkt God. De jonge David, die nog niet meetelt en die de schapen hoedt, wordt de nieuwe koning naar Gods hart.

Samuël moet goed leren kijken: „Een mens kijkt naar het uiterlijk, maar de Heer naar het hart.”

Over goed leren kijken gaat ook de evangelielezing: het lange verhaal over de genezing van een blindgeborene. Daarin wordt gaandeweg duidelijk wie de beste ogen heeft. De Farizeeën zijn ziende blind. De blinde kijkt met de ogen van het geloof. Hij ziet in Jezus het Licht der wereld. Innerlijk legt de blinde een hele weg af. Van oudsher werd dit verhaal gebruikt in de doopselcatechese. Het laat immers zien hoe iemand tot geloof in Jezus kan komen, en hoe men kan groeien in dat geloof.

De blindgeborene begint met te doen wat Jezus zegt. Hij gaat zich wassen in de vijver van Siloam. (Dit is een bedekte verwijzing naar het doopsel. Siloam betekent 'gezondene'. Jezus is 'gezonden' door de Vader. Zich gaan wassen in de Siloamvijver betekent dus zoveel als 'zich onderdompelen in Jezus'.) Doen wat Jezus zegt is een eerste stap op de weg naar het geloof. Vervolgens verhaalt de blindgeborene tot driemaal toe wat er gebeurd is. Hij verkondigt, legt getuigenis af, onder meer door aan Jezus een aantal namen te geven: „de man die Jezus heet”, „een profeet”, „allicht geen zondaar”, „een man die van God komt”. Ten slotte erkent hij Jezus als de Mensenzoon. Hij gelooft in hem en werpt zich voor hem neer. De ogen van de blinde, vooral de ogen van zijn geloof, zijn opengegaan, voortaan is hij een 'ziener'.

Intussen groeit de verblinding van de Farizeeën. Zij zijn onderling verdeeld over Jezus. Die man komt niet van God, want Hij onderhoudt de sabbat niet, zeggen de enen. Maar een zondige mens kan toch zo'n tekenen niet doen, vinden de anderen. Ironisch genoeg wenden zij zich eerst tot de blinde om hun probleem op te lossen. Vervolgens verhoren zij de ouders en besluiten zij dat Jezus een zondaar is. Ook de blinde moet volgens hen een groot zondaar zijn. Deze leest hen zeer gevat de les, maar zij werpen de waarachtige gelovige buiten.

De blindgeborene is geen 'kind van de duisternis', geen zondaar, zoals de leerlingen in het begin van het verhaal menen en zoals de Farizeeën tot het einde toe blijven volhouden. Nee, hij is een „kind van het licht”, iemand die – om het met de woorden van Paulus in de tweede lezing te zeggen – door zijn gemeenschap met de Heer zelf licht geworden is. Het duister is verdreven: het duister in zijn ogen, maar meer nog het duister in zijn hart. In Jezus heeft hij het ware Licht gezien: iemand die hem niet veroordeelt, maar hem bekijkt met de ogen van God.

PAUL KEVERS

VIERDE ZONDAG IN DE VEERTIGDAGENTIJD **2 maart 2008**

Eerste lezing *Eerste Boek Samuël 16, 1b.6-7.10-13a*

In die dagen zei de Heer tot Samuël: „Vul een hoorn met olie: Ik zend u naar Isaï de Betlehemiet, want een van zijn zonen heb Ik voor het koningschap bestemd.”

Toen Samuël daar aankwam, viel zijn blik op Eliab en hij dacht: „Die daar voor de Heer staat is ongetwijfeld zijn gezalfde!” Maar de Heer zei tegen Samuël: „Ga niet af op zijn voorkomen of zijn rijzige gestalte; hem wil Ik niet. Want God ziet niet zoals een mens ziet; een mens kijkt naar het uiterlijk, maar de Heer naar het hart.” Zo stelde Isaï zeven van zijn zonen aan Samuël voor, maar Samuël zei tegen Isaï: „Geen van hen heeft de Heer uitverkoren.” Daarop vroeg hij aan Isaï: „Zijn dat al uw jongens?” En deze antwoordde: „Alleen de jongste ontbreekt; die hoedt de schapen.” Toen zei Samuël tot Isaï: „Laat die dan halen, want we gaan niet aan tafel voordat hij hier is.” Isaï liet hem dus halen. De jongen was rossig, had mooie ogen en een prettig voorkomen. Nu zei de Heer: „Hem moet gij zalven: hij is het.” Samuël nam dus de hoorn met olie en zalfde hem te midden van zijn broers. Sedert die dag was de geest van de Heer vaardig over David.

Tweede lezing *Brief aan de Efesiërs 5, 8-14*

Broeders en zusters,

Eens waart gij duisternis, nu zijt gij licht door uw gemeenschap met de Heer. Leeft dan ook als kinderen van het licht. De vrucht van het licht kan alleen maar zijn: goedheid, gerechtigheid, waarheid. Tracht te ontdekken wat de Heer behaagt. Neemt geen deel aan duistere en onvruchtbare praktijken, brengt ze liever aan het licht. Wat die mensen in het geheim doen is te schandelijk om er ook maar over te spreken. Alles echter wat aan het licht wordt gebracht, komt in het licht tot helderheid. En alles wat verhelderd wordt, is zelf 'licht' geworden. Zo zegt ook de hymne: „Ontwaak, slaper, sta op uit de dood en Christus' licht zal over u stralen.”

Evangelie *Johannes 9, 1-41 (hier in de korte versie 1.6-9.13-17.34-38)*

In die tijd zag Jezus in het voorbij gaan een man die blind was van zijn geboorte af.

Jezus spuwde op de grond, maakte met het speeksel slijk, bestreek daarmee de ogen van de man en zei tot hem: „Ga u wassen in de vijver van Siloam”, (wat betekent 'gezondene'). De blinde ging ernaar toe, waste zich en kwam er ziende vandaan.

Zijn burens nu en degenen die hem vroeger hadden zien bédelen, zeiden: „Is dat niet de man, die zat de bédelen?” Sommigen zeiden: „Inderdaad, hij is het.” Anderen: „Nee, hij lijkt alleen maar op hem.” Hijzelf zei: „Ik ben het.”

Men bracht nu de man die blind geweest was, bij de Farizeeën; de dag waarop Jezus slijk had gemaakt en zijn ogen geopend, was namelijk een sabbat. Ook de Farizeeën vroegen hem dus, hoe hij het gezicht herkregen had. Hij zei hun: „De man die Jezus heet, deed slijk op mijn ogen, ik waste mij en ik zie.” Toen zeiden sommige Farizeeën: „Die man komt niet van God, want Hij onderhoudt de sabbat niet.” Anderen zeiden: „Hoe zou een zondig mens zulke tekenen kunnen doen?” Zo was er verdeeldheid onder hen. Zij richtten zich opnieuw tot de blinde en vroegen: „Wat zegt gijzelf van Hem, daar Hij u toch de ogen geopend heeft?” Hij antwoordde: „Hij is een profeet.” Zij voegde hem toe: „In zonden zijt ge geboren, zo groot als ge zijt, en gij wilt ons de les lezen?” Toen wierpen ze hem buiten.

Jezus vernam dat men hem buitengeworpen had, en toen Hij hem aantrof, zei Hij: „Geloof je in de Mensenzoon?” Hij antwoordde: „Wie is dat, Heer? Dan zal ik in Hem geloven.” Jezus zei hem: „Gij ziet Hem, het is degene die met u spreekt.” Toen zei hij: „Ik geloof, Heer”, en hij wierp zich voor Hem neer.